Door: Joyce de Wit

In de vorige column schreef ik over mijn droom: het organiseren van een mooie reis met pedicures naar 'The smiling coast of Africa'. Op mijn strandbedje in Gambia schreef ik op de laatste bladzijde van mijn roman hoe ik mijn droom wilde uitvoeren. **Vandaag wil ik je meenemen in deze bijzondere reis, die ons leven echt veranderde.**

BINNENSTEBUITEN

Pedicures Petra, Erika en Petra en ik hadden lang uitgekeken naar onze reis en alles tot in de puntjes met elkaar doorgesproken en voorbereid. Hoe het echt zijn? We vertrokken diep in de nacht naar Schiphol, waar we een tikje gespannen en giebelend als een stel jonge brugklassers op schoolkamp onze weg naar de gate zochten. Wat een opluchting dat alle spullen, pedicuremotoren, instrumenten en mesjes geruisloos ingecheckt werden! We kletsten zo heerlijk met elkaar over het vak, onze achtergrond, kennis en uitdagingen dat we op Banjul Airport landden voor we het in de gaten hadden.

'JUWEELTJE'

De eerste dag hebben we niet veel meer gedaan. Maar de volgende dag gingen we gelijk op pad naar het Health Centre in Lamin, een plaats dicht bij de hoofdstad. Het Health Centre wordt geleid door Annemieke, een Nederlandse vrouw die jaren geleden de uitdaging aanging om van dit oude ziekenhuis een juweeltje te maken. Al is' juweeltje' niet erg passend in dit arme land.
Gambia is een ontwikkelingsland. Er is geen zorgsysteem zoals wij dat kennen, er is tekort aan schoon drinkwater, goed onderwijs en huisvesting. Kortom: er is gebrek aan werkelijk alles. Het Health Centre van Annemieke is een zogenoemde privékliniek. De zorg hier is een stuk beter dan in de staatsziekenhuizen. De Gambianen betalen omgerekend 1,75 euro voor een bezoek aan deze kliniek. In het staatsziekenhuis betaal je vijftig cent voor een consult en dan moet je zelf je verbandmiddelen en handschoenen voor de artsen kopen en ze meenemen voor je bezoek. Dat lijkt niet duur, maar voor veel Gambianen is dit bedrag niet te betalen en daarom stellen ze een ziekenhuisbezoek (te) lang uit. Het is voor ons als westerlingen niet voor te stellen dat het in een land, op slechts zeven uur vliegen afstand van ons, zo beroerd aan toe gaat.

Joyce de Wit had jarenlang een succesvolle pedicurepraktijk aan huis. Ze coacht nu pedicures en schoonheidsspecialisten om hun praktijk of salon te draaien op een manier die aansluit bij hun wensen en persoonlijkheid. Dankzij haar brede ervaring begrijpt ze hoe lastig het soms is om je staande te houden tussen je klanten, je privéleven en wat je stiekem zelf graag zou willen.
www.joycedewitcoaching.nl

VEEL INTERESSE

We maakten kennis met Annemieke en kregen een operatiezaal toegewezen waar we onze spullen uitstalden op een grote tafel. Het was wel even wennen en zo anders dan thuis. Gelukkig zijn wij flexibel en we installeerden ons snel. Annemieke stuurde mensen met diabetes naar ons door. We zagen van alles voorbijkomen. Van diabetici met een ulcus tot geamputeerde tenen en open wonden. De pedicures behandelden, overlegden en vertelden de cliënten wat ze zelf aan betere voetzorg kunnen doen. De Gambianen waren erg geïnteresseerd en wilden graag leren. De meeste patiënten spraken goed Engels of namen een (klein)kind mee dat kon vertalen.

OMGEKEERDE WERELD?

's Middags nodigde Annemieke ons uit om met haar medewerkers te lunchen in de gezellige kantine, waarna we haar team les mochten geven over het belang van diabetische voetzorg. De artsen en verpleegkundigen waren allemaal erg blij met deze extra kennis. Wellicht denk je nu: "Een pedicure die een arts lesgeeft, is dat niet de omgekeerde wereld?" Zeker, bij ons wel. In Gambia niet, daar is het scholingsniveau veel lager dan bij ons. Er is gebrek aan goede leerkrachten, artsen en lesmateriaal. Zelfs al zouden de artsen net zo goed opgeleid worden als bij ons, dan kunnen ze toch heel weinig met die kennis, want de apparatuur is er niet. In een verlaten hoek van het staatsziekenhuis in Banjul staan echoapparaten en ct-scans stof te happen. Fijn dat Gambia die (bij ons afgekeurde) apparatuur krijgt, maar als niemand uitlegt hoe die apparaten werken, kunnen de artsen er niets mee.

OORLOGSGEBIED?

De volgende dag gingen we zelf naar het staatsziekenhuis in Banjul om mensen te behandelen, terwijl de artsen meekeken. Later die week keerden we terug om de studenten les te geven. Er werken daar zoveel gedreven, lieve mensen, die zo

Pedicurebehandeling onder de boom in Gambia.

Het verbandgaasje was keihard geworden omdat het al zo lang in de wond zat.

ontzettend blij waren dat we kwamen dat ze ons het liefst wilden houden. Het lijkt wel of dit ziekenhuis in een oorlogsgebied staat. Voor de open ramen van het grote betonnen gebouw wapperen versleten lappen als gordijnen. Op de stoffige binnenplaats liggen moeders en oma's op een dunne doek dagenlang te wachten tot hun geliefde mee naar huis mag. Biddend dat ze beter worden. Het is stil op die binnenplaats. Niemand huilt of maakt geluid. Zelfs de kleine kinderen, vastgebonden op de rug van hun moeder, hoor je niet. Iedereen wacht gelaten af. In de wachtkamer zitten tientallen mensen, vaak al vanaf vroeg in de ochtend, zonder afspraak te wachten ze tot ze aan de beurt zijn. En ja, het is geen uitzondering dat ze pas eind van de middag geholpen worden.

OPEN WONDEN

In het ziekenhuis van Banjul hebben we veel wonden gezien. Open en stinkende wonden aan voeten, hielen en tenen. Een gat in een voet die zo weggevreten was dat er een hoogteverschil was. Een wond waarin we het spierwitte bot zagen zitten. Rauw. Het was schrikken, overleggen en doorgaan. Wond uitspoelen verzorgen en verbinden. Schoon verband meegeven en ook het oude. Ja, het oude verband willen Gambianen meenemen, hoe vuil, stinkend en onhygiënisch het ook is. Ze wassen het thuis uit, met water uit de put. En dan?
We werden er stil en nederig van. We hadden ons voorbereid, maar wat we hier zien en meemaken, is niet te bevatten. Het was een rollercoaster van emoties, van dankbaar tot boos en verdrietig. Vaak dachten we: "Waarom stond mijn wiegje in Nederland en jouw wiegje hier?" Sterker nog, ze hebben niet eens een wiegje. Het was pionieren, slikken en doorgaan. Als we aan het eind van de dag naar het hotel teruggingen, ploften we uitgeput op bed en probeerden even te verwerken wat we hadden meegemaakt. 's Avonds konden we toch met elkaar gaan eten, alles eruit kletsen en ook lachen. Want dat hoort er ook bij. Hoe bizar die spreidstand ook is, het is fijn om even gek te doen, los te laten en ja, ook te genieten. 's Avonds ontspannen maakte dat we de moedeloosheid, de zwaarte en het heftige van overdag konden verdragen. En elke dag zeiden we tegen elkaar: "Wat een bijzondere dag was dit, wat hebben we een hoop meegemaakt. Morgen kan niet bijzonderder zijn."

'DE OMGEKEERDE WERELD: PEDICURES DIE ARTSEN LESGEVEN'

STIL

En toen kwamen we in Kubariko. We waren uitgenodigd door een team artsen dat een bezoek zou brengen in het plaatsje Kubariko, in de binnenlanden van Gambia. We hadden een health centre verwacht, een klein gebouw. Iets. Maar niet niets. Er zaten zestig mensen op klapstoeltjes in het oranje zand onder de bomen in het dorp. Ze wachtten geduldig tot ze aan de beurt waren. De dokter had een lange tafel met een hartslagmeter, een glucosemeter en slechts een handjevol doosjes medicijnen. Paracetamol, Ibuprofen, Diclofenac. We wisten niet wat we zagen, werden er even stil van en moesten onszelf echt even herpakken. Als je toch denkt dat je alles wel gezien hebt…
Ook wij kregen een tafel en installeerden ons snel. Twee pedicures behandelden de patiënten, terwijl de andere twee alle wachtenden langsgingen om te checken wie we konden helpen en wie niet. Het is hartverscheurend om keuzes te moeten maken. Het liefst wil je iedereen helpen, maar dat gaat niet. Je moet ook kiezen om slechts het hoognodige te doen. Dat is moeilijk, want dat is de controle pakken, maar ook loslaten en doen wat je kan doen. We deden onze uiterste best voor deze mensen, wetende dat onze behandeling slechts een druppel op een gloeiende plaat is. Hopend dat ons advies het verschil kan maken.

EVEN OP DE WIND STAAN

Een voor een braken we. Dan rolden de tranen over onze wangen. Niet waar de mensen bij waren, maar stiekem, in de auto, of onder de boom. We spraken elkaar moed in of zeiden stoer: "Ik ga even op de wind staan, dan gaat het wel weer, hoor." Iedere dag werden we nederiger, stil zelfs. Soms konden we niet meer uit onze woorden komen, letterlijk sprakeloos van alles wat we meemaakten. Zoveel indrukken, zulke bijzondere ontmoetingen, zoveel armoede en zoveel liefde en dat allemaal tegelijk.
We hadden niet kunnen vermoeden wat deze week met ons zou doen. Met ons als groep en met onszelf. We voelden ons volledig binnenste buiten gekeerd door deze ervaring en kwamen terug als een voor altijd veranderd mens. Een van de pedicures zei: "Het was heftig, verdrietig en zo bijzonder. Ik had het voor geen goud willen missen." En dat konden we stuk voor stuk beamen. Zou jij deze reis ook graag willen maken? Dat kan, ik heb nog plek in 2026.